

Sygn. akt VII U 438/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2021r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 czerwca 2021r. w Warszawie

sprawy M. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania M. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

z dnia 18 lutego 2020 roku, numer (...)(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. do określenia w punkcie II decyzji kwot należności niepodlegających umorzeniu, których spłata jest warunkiem umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji.

UZASADNIENIE

M. K. (1) w dniu 4 marca 2020r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 18 lutego 2020r., numer (...)(...), określającej warunki umorzenia należności składkowych za okres od lipca 2007r. do lutego 2009r.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podniósł, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy określił warunki umorzenia zaległych należności składkowych wyłącznie poprzez stwierdzenie obowiązku spłaty zaległości niepodlegających umorzeniu. Organ rentowy nie wskazał natomiast wysokości należności niepodlegających umorzeniu, których spłata w ciągu 12 miesięcy jest warunkiem umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji, a więc tym samym naruszył art. 107 k.p.a. W ocenie ubezpieczonego samo stwierdzenie obowiązku spłaty zaległości niepodlegających umorzeniu stanowi powtórzenie przepisów ustawy i nie spełnia wymagań formalnych decyzji określonych w ww. przepisie, w szczególności w zakresie uzasadnienia. Ubezpieczony wskazał również, że brak konkretyzacji w decyzji powyższego warunku uniemożliwia mu podjęcie racjonalnych działań w kierunku realizacji spłaty zadłużenia i naraża go na sytuację, w której do umorzenia zaległości składkowych może nie dojść wyłącznie z powodu przeoczenia bądź błędu w samodzielnym obliczeniu ich wysokości. Wyraził także wątpliwość co do wskazanej przez organ rentowy kwoty zaległości składkowych podlegających umorzeniu, podnosząc że we wcześniejszej decyzji z dnia 8 lutego 2016r. kwota ta była większa i obejmowała należności na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 16.458,58 zł, a także na Fundusz Pracy w wysokości 1.267,40 zł, natomiast w zaskarżonej decyzji wartości te są znacznie mniejsze. Nie jest tożsamy także okres, za który zaległości składkowe będą podlegały umorzeniu i różnica w tym zakresie wynosi 13 miesięcy. Zdaniem ubezpieczonego, organ rentowy powinien wyjaśnić te rozbieżności, a nadto

w punkcie II zaskarżonej decyzji określić warunki umorzenia zaległości składkowych niepodlegających umorzeniu w sposób jednoznaczny, a zarazem umożliwiający weryfikację stanowiska Zakładu w tym przedmiocie. W związku z powyższym ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w tym punkcie poprzez określenie przez organ rentowy wysokości należności niepodlegających umorzeniu, których spłata jest warunkiem umorzenia należności wskazanych w punkcie I decyzji (odwołanie M. K. (2), k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 2 kwietnia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wyjaśnił, że zaskarżoną decyzją, wydaną w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2019r., sygn. III AUa 875/17, określił warunki umorzenia nieopłaconych należności składkowych na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, co nastąpiło w trybie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r. poz. 1551). W punkcie II tej decyzji określono, że warunkiem umorzenia należności wskazanych w jej punkcie I jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, które należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty łącznie. Zakład wskazał także, że zaskarżona decyzja odpowiada wymogowi wynikającemu z przepisu art. 1 ust. 8 powołanej ustawy. Przepis ten nie nakłada na organ rentowy obowiązku umieszczenia w treści decyzji określającej warunki umorzenia nieopłaconych składek zapisu określającego kwotę składek niepodlegających umorzeniu, co potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego, zgodnie z którym istotą sprawy o umorzenie należności składkowych w trybie ustawy abolicyjnej, na etapie wydania decyzji ustalającej warunki umorzenia, o której mowa w art. 1 ust. 8, nie jest ustalenie wysokości należności niepodlegających umorzeniu. Decyzja ta nie musi więc zawierać szczegółowych kwot należności niepodlegających umorzeniu.

Organ rentowy odniósł się także do wątpliwości ubezpieczonego dotyczących różnic w zakresie okresu i wysokości należności podlegających umorzeniu, jakie występują między wartościami wskazanymi w decyzji z dnia 8 lutego 2016r. oraz w zaskarżonej decyzji. Wyjaśnił, że uległy one zmianie z uwagi na uwzględnienie przez organ rentowy rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 kwietnia 2017r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 1452/16 (odpowiedź na odwołanie z dnia 2 kwietnia 2020r., k. 5-7 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. (1) w dniu 19 grudnia 2014r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W., na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, wniosek o umorzenie wszystkich nieopłaconych należności z tytułu składek za okres objęty ww. ustawą (wniosek o umorzenie należności z tytułu składek z dnia 19 grudnia 2014r., k. 1 akt organu rentowego). Po rozpoznaniu wskazanego wniosku organ rentowy wydał w dniu 8 lutego 2016r. decyzję nr (...), w której określił, że według stanu na dzień 19 grudnia 2014r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek:

a) na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2006r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 30.309,53 zł, w tym:

składki – 16.458,53 zł,

odsetki – 13.851,00 zł,

b) na Fundusz Pracy za okres od czerwca 2006r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 2.312,90 zł, w tym:

składki – 1.267,40 zł,

odsetki – 1.045,50 zł.

Zgodnie z pkt II wydanej decyzji warunkiem umorzenia należności była spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji (decyzja ZUS z 8 lutego 2016r., k. 37-39 akt organu rentowego).

W dniu 8 marca 2016r. ubezpieczony odwołał się od wskazanej decyzji do Sądu Okręgowego, inicjując postępowanie w sprawie o sygn. akt VII U 572/16. Wyrokiem z dnia 6 października 2016r. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie M. K. (1) od decyzji z dnia 8 lutego 2016r. (odwołanie z dnia 8 marca 2016r., odpowiedź na odwołanie z dnia 7 kwietnia 2016r., k. 3-4; wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 października 2016r. wraz z uzasadnieniem, k. 23 - 26 – akta sprawy o sygn. VII U 572/16).

Apelację od wskazanego wyroku złożył ubezpieczony (apelacja z dnia 20 lutego 2020r., k. 29-31 akt sprawy o sygn. VII U 572/16). Po jej rozpoznaniu, wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2019r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżony wyrok Sądu I instancji i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 8 lutego 2016r., nr: (...) (...) i sprawę przekazał organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd II instancji wskazał, że w rozpatrywanej sprawie, z uwagi na ujawnienie istotnych okoliczności mających decydujący wpływ na zawarte w zaskarżonej decyzji rozstrzygnięcie, postępowanie powinno zostać ponownie przeprowadzone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Dodał, że wydanie zaskarżonej decyzji przez organ rentowy było przedwczesne, bowiem w pierwszej kolejności należało poczynić prawidłowe ustalenia w przedmiocie istnienia należności niepodlegających umorzeniu. Kluczowe w tym zakresie było to, że w oparciu o wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – P. w W. z dnia 20 kwietnia 2017r., sygn. akt VII U 1452/16, organ rentowy skorygował w dniu 9 czerwca 2017r. dokumenty rozliczeniowe za osobę współpracującą z płatnikiem składek E. K., która nie podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresie od stycznia 2006r. do czerwca 2006r., w wyniku czego na koncie płatnika składek brak jest należności niepodlegających umorzeniu. W zaleceniach Sąd Apelacyjny wskazał, że ponownie rozpoznając sprawę, organ rentowy winien uwzględnić to co wynika z wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – P. z dnia 20 kwietnia 2017r., a także okoliczność wskazaną w pismach procesowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że nie istnieją należności niepodlegające umorzeniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 kwietnia 2019r. wydany w sprawie o sygn. akt III AUa 875/17 wraz z uzasadnieniem, k. 95, k. 99-107 akt sprawy o sygn. VII U 572/16).

W wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. dokonał z urzędu stosownych korekt dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych za osobę współpracującą z płatnikiem składek E. K., co spowodowało zmianę salda konta płatnika. Następnie w dniu 18 lutego 2020r. organ rentowy wydał decyzję nr: (...) (...), w której w punkcie I orzekł, iż według stanu na dzień 19 grudnia 2014r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2007r. do lutego 2009r. w łącznej kwocie 5.178,70 zł, w tym z tytułu składek w kwocie 2.916,70 zł plus odsetki w kwocie 2.262,00 zł. W punkcie II natomiast wskazano, że warunkiem umorzenia wyżej wskazanych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty łącznie. Organ rentowy zamieścił w decyzji także zapis, iż w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji należności niepodlegające umorzeniu w oparciu o przepisy ustawy abolicyjnej, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, powyższy warunek uważa się za spełniony po ich opłaceniu. W treści decyzji organ rentowy nie wskazał jednak wysokości zaległości składkowych niepodlegających umorzeniu (decyzja organu rentowego z dnia 18 lutego 2020r., nr: (...) (...) – nienumerowane karty akt organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane dokumenty zgromadzone w aktach przedmiotowej sprawy, a także w aktach sprawy Sądu Okręgowego Warszawa - Praga o sygn. VII U 572/16 i VII U 1452/16 oraz w aktach organu rentowego. Ich wiarygodność nie budziła wątpliwości, poza tym dokumenty nie były kwestionowane przez strony sporu, tym bardziej że w części stanowią są one dokumentami urzędowymi (wyroki sądów), w części zaś zostały stworzone przez same strony (decyzje).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z 18 lutego 2020r., nr: (...)(...) podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r., poz. 1551), zwanej dalej ustawą abolicyjną, na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych:

1) która przed dniem 1 września 2012r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8 ustawy,

2) innej niż wymieniona w pkt 1,

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 28 lutego 2009r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. W myśl art. 1 ust. 6 umorzenie należności, o których mowa w ust. 1 skutkuje również umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę oraz innych opłat, określonych w ust. 1.

Przepis art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej stanowi natomiast, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o:

1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub

2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - jak stanowi ust. 10 omawianego przepisu - jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego (art. 1 ust. 10). Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8 (art. 1 ust. 11). W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu (art. 1 ust. 12).

Jak wynika z powyższego, ustawa abolicyjna wyraźnie przewiduje dwa postępowania prowadzone przez ZUS, które kończą się wydaniem merytorycznej decyzji, a mianowicie postępowanie w sprawie określenia warunków umorzenia należności oraz postępowanie

w sprawie umorzenia należności. Organ rentowy wydaje decyzję o umorzeniu, jeśli w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8, nastąpi spłata niepodlegających umorzeniu należności, bądź - w przypadku, gdy należności te zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności - po ich opłaceniu. Z kolei decyzję o odmowie umorzenia należności organ rentowy wydaje, jeśli w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10 nie zostaną spłacone albo - w przypadku, gdy niepodlegające umorzeniu należności, z

wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności - nie zostaną opłacone zgodnie z ustalonymi warunkami (wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 maja 2016r., VI U 291/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 grudnia 2014r., III AUa 671/14, LEX nr 1621046).

Uwzględniając wskazane regulacje, Sąd Okręgowy ocenił, że w rozpatrywanej sprawie organ rentowy nieprawidłowo zastosował przepisy ustawy abolicyjnej. W punkcie I zaskarżonej decyzji określił kwoty należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na dzień 19 grudnia 2014r., a w jej punkcie II wskazał, że warunkiem umorzenia należności z punktu I jest spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji. W punkcie tym nie zostały jednak wskazane kwoty należności niepodlegających umorzeniu, podlegające spłacie, jako warunek umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji. Tymczasem w decyzji powinny zostać określone nie tylko kwoty należności z tytułu nieopłaconych składek i innych należności wymienionych w ust. 1 i 6 podlegające umorzeniu, ale również warunki umorzenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 grudnia 2014r., III AUa 671/14, LEX nr 1621046). Za tego rodzaju wykładnią przemawia nie tylko literalne brzmienie powołanych przepisów ustawy abolicyjnej, ale także istotne argumenty natury aksjologicznej, gwarantujące podmiotom, do których adresowana jest ustawa, pewność praw i obowiązków z zakresu ubezpieczeń społecznych. Płatnicy składek wnioskujący o ich umorzenie na podstawie powoływanej ustawy muszą mieć pełną wiedzę o warunkach, po spełnieniu których, należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i ust. 6 ustawy, zostaną umorzone. Uchylenie się przez organ rentowy od wskazania w punkcie II decyzji kwot należności niepodlegających umorzeniu prowadzi do blankietowości zawartego w tym punkcie rozstrzygnięcia, a także powoduje powstanie niebezpieczeństwa dowolnego określenia przez organ rentowy, już po wydaniu decyzji, warunków umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji z dnia 18 lutego 2020r. Tego rodzaju stan rzeczy narusza prawa podmiotów do zastosowania przepisów ustawy zgodnego z ich brzmieniem i celem, wprowadzając element istotnej niepewności we wzajemnych relacjach z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych przy rozpoznawaniu wniosków o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek. Podmioty te powinny – w momencie doręczenia im decyzji wydanej na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej – mieć możliwość zapoznania się ze stanowiskiem Zakładu co do kwot należności niepodlegających umorzeniu i warunkujących umorzenie należności o których mowa w ust. 1 i ust. 6 art. 1 ustawy. W przypadku gdy płatnik składek kwestionuje wysokość tych kwot może złożyć odwołanie od decyzji określającej warunki umorzenia.

W uzasadnieniu powołanego wyroku z dnia 10 grudnia 2014r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zaprezentował wykładnię przepisu art. 10 ustawy, którą Sąd Okręgowy podziela. Sąd Apelacyjny stwierdził, iż warunki umorzenia, o których mowa w art. 1 ust. 8 ustawy, zostały wskazane w art. 1 ust. 10-12 ustawy abolicyjnej i ZUS zobowiązany jest w decyzji z art. 1 ust. 8 warunki te określić, tzn. skonkretyzować poprzez podanie kwot niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP, FGŚP i (...) za okres od dnia 1 stycznia 1999r., do których opłacenia jest obowiązany wnioskodawca wraz z wszelkimi kosztami dodatkowymi wymienionymi w ustawie oraz poprzez wskazanie terminu, w jakim należności te podlegają spłacie.

W przedmiotowej sprawie – jak słusznie argumentował odwołujący - organ rentowy uchybił temu wymogowi. Wskazał co prawda termin spłaty, ale uchylił się od wskazania wnioskodawcy kwot podlegających spłacie składek, które umorzeniu nie podlegają. To zaś pozbawia ubezpieczonego możliwości zaskarżenia decyzji w tym zakresie. Oczywiście Sąd nie pomija, że to na płatnikach składek ciąży obowiązek ich uiszczenia w odpowiedniej wysokości i w terminie, nie zmienia to jednak faktu, że to organ rentowy powinien prawidłowo księgować dokonywane przez płatników wpłaty, a także dokonywać korekt dokumentów rozliczeniowych. Zatem to organ ma najlepszą wiedzę w jaki sposób zarachował konkretne wpłaty i za jakie okres oraz w jakiej wysokości płatnik składek nadal zalega z płatnościami oraz jaka jest aktualna wysokość nieuregulowanych składek, zarówno tych, które podlegają umorzeniu w trybie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012r., jak i tych które takiemu umorzeniu nie podlegają, a których spłata stanowi warunek konieczny umorzenia. W tym zatem zakresie ZUS nie może uchylić się od obowiązku precyzyjnego określenia wysokości zadłużenia, a przez to również od obowiązku precyzyjnego określenia warunków umorzenia, w tym należności podlegających spłacie.

Wskazać przy tym należy, że przepis art. 8 k.p.a. formułuje zasadę prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie uczestników postępowania do władzy publicznej. W związku z zasadą wyrażoną w powyższym przepisie, pozostaje również zasada należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego (art. 9 k.p.a.). Obowiązek udzielania pełnej informacji stronom spoczywa na organie administracji w granicach określonych w art. 9 zdanie 1 k.p.a., tzn. wtedy, gdy informacja dotyczy okoliczności faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków stron będących przedmiotem postępowania. Granice tego obowiązku wyznaczają równocześnie granice uprawnień stron do żądania udzielenia wspomnianej informacji. Organ obowiązany jest zatem do udzielania całokształtu informacji związanej z załatwieniem danego rodzaju sprawy administracyjnej, zwłaszcza informacji o uprawnieniach i obowiązkach strony wynikających z przepisów prawa materialnego i prawa procesowego, których realizacja będzie miała wpływ na wynik sprawy. Obowiązek udzielania informacji stronie obejmuje cały tok postępowania, tj. od chwili jego wszczęcia, aż do jego zakończenia decyzją. Organ nie może więc ograniczyć się tylko do udzielenia informacji prawnej, lecz musi podać również niezbędne wyjaśnienia, co do treści przepisów oraz udzielać wskazówek, jak należy postąpić w danej sytuacji w taki sposób, aby uniknąć szkody (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 lipca 2001 r., I SA (...)). Odmowa udzielenia informacji lub udzielenie przez pracownika organu właściwego do załatwienia danej sprawy błędnych informacji mających znaczenie dla wyniku sprawy stanowi naruszenie przepisu art. 9 k.p.a. (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 grudnia 1999 r., I SA/Gd (...), LEX nr 40161). Przy tym pamiętać należy, że zadaniem organów administracji jest jedynie przekazanie stronie niezbędnych informacji, na podstawie których strona będzie mogła dokonać wyboru i zdecydować o swoich działaniach. Na stronie ciąży natomiast obowiązek dbałości o swoje interesy (por. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 stycznia 2000 r., (...) SA (...), z dnia 18 kwietnia 2008 r., (...) 51/08, z dnia 30 lipca 2015 r., (...)).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów rozpatrywanej sprawy należy stwierdzić, że skoro dla skorzystania przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność z dobrodziejstwa ustawy abolicyjnej konieczne jest spłacenie w terminie należności niepodlegających umorzeniu, to dla zrealizowania tego warunku trzeba zapewnić zainteresowanemu możliwość uzyskania z kompetentnego źródła wiedzy o wysokości tychże należności. Tym samym sytuacja, w której w decyzji warunkowej organ rentowy nie określił konkretnych kwot zadłużenia nieobjętego abolicją narusza wspomniane zasady wynikające z art. 8 k.p.a. i art. 9 k.p.a.

W kwestii tej wypowiadał się wielokrotnie Sąd Najwyższy i poglądy, jakie prezentował kształtują się dwutorowo. Wśród wydanych orzeczeń są takie, na jakie wskazał ZUS, które potwierdzają stanowisko Zakładu o braku obowiązku wskazania konkretnych kwot należności składkowych niepodlegających umorzeniu. W części orzeczeń Sąd Najwyższy prezentuje jednak stanowisko odmienne, które Sąd Okręgowy, z powodu wskazanych okoliczności, w pełni podziela. Dla przykładu można wskazać na wyrok SN z dnia 18 grudnia 2019 r. (II UK 558/17), gdzie wyraźnie wskazano, że pierwsza decyzja, wydana na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy, musi składać się z dwóch koniecznych elementów, tj. z ustalenia kwoty należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 6, czyli tych, które będą podlegać umorzeniu i z określenia warunków umorzenia, tj. ustalenia konkretnej kwoty należności nieumarzalnych, wymagających spłacenia. Warunki umorzenia są uściśnione wystarczająco tylko wtedy, gdy w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy zostaną podane kwoty zalegających należności niepodlegających umorzeniu, których spłacenia wymaga się przed wydaniem decyzji na podstawie art. 1 ust. 13. Także w postanowieniu z dnia 22 lutego 2018 r. (II Uz 115/17) Sąd Najwyższy zauważył, że użycie w art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą zwrotu „ustala także”, jasno wskazuje, że przewidziana w tym przepisie decyzja powinna zawierać dwa elementy składowe, po pierwsze określenie warunków umorzenia ustanowionych w ust. 10-12 oraz po drugie ustalenie kwot należności podlegających umorzeniu. Dodatkowo SN zaakcentował, że warunkiem umorzenia należności składkowych (w kwotach ustalonych w decyzji określającej warunki umorzenia) jest nieposiadanie, na dzień wydania decyzji o umorzeniu (przewidzianej w art. 1 ust. 13 pkt 1), składek niepodlegających umorzeniu i pozostałych należności powstałych w konsekwencji ich nieopłacenia. Skoro przesłankę spełnienia wyżej wymienionego warunku stanowi spłata należności niepodlegających umorzeniu określonych w treści art. 1 ust. 10, w trybie przewidzianym w art. 1 ust. 11 i 12, a konsekwencją jego

niespełnienia jest wydanie decyzji o odmowie umorzenia należności (art. 1 ust. 13 pkt 2), to organ rentowy w decyzji wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy powinien warunek ten skonkretyzować przez wskazanie kwot należności niepodlegających umorzeniu, przypadających do spłaty na datę złożenia wniosku.

Przedstawione stanowisko zostało zaaprobowane przez Sąd Najwyższy również w postanowieniu z dnia 14 lutego 2017r. (I UZ 58/16) oraz powtórzone w postanowieniu z dnia 17 października 2017r. (II UZ 63/17), w wyroku z dnia 6 listopada 2018r. (I UK 283/17) oraz w postanowieniu z dnia 5 marca 2020r. (III UK 147/19). Sąd Okręgowy w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego, według którego kwoty należności niepodlegających umorzeniu winny być określone w decyzji organu rentowego określającej warunki umorzenia, wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej.

Zaaccentować przy tym należy, że kwota należności niepodlegających umorzeniu może mieć charakter sporny i jedynie dokładne jej dookreślenie daje możliwość zakwestionowania tej decyzji przez wnioskodawcę w postępowaniu odwoławczym. Decyzja z dnia 18 lutego 2020r. jest natomiast niezupełna, albowiem zabrakło w niej sprecyzowania faktycznych warunków umorzenia należności, tj. skonkretyzowania kwot niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne. Decyzja tak skonstruowana nie daje ubezpieczonemu możliwości wypełnienia nałożonego na niego obowiązku. Organ rentowy co prawda w piśmie procesowym z 5 lutego 2021r. wskazał, że na dzień rozliczenia konta do decyzji warunkowej brak jest zaległości niepodlegających umorzeniu, ale też zaznaczył, że osoby prowadzące działalność gospodarczą na dzień rozpatrywania decyzji ostatecznej dotyczącej umorzenia należności na podstawie ustawy abolicyjnej nie mogą posiadać zadłużenia z tytułu składek bieżących, natomiast na koncie odwołującego figuruje zadłużenie z tytułu składki za miesiąc grudzień 2020r. Z kolei w decyzji z dnia 18 lutego 2020r. organ rentowy w ogóle nie wskazał z jakiego tytułu oraz ewentualnie w jakiej wysokości ubezpieczony posiada zadłużenie składkowe, a zatem nawet w sytuacji, gdyby na koncie nie istniały zaległości niepodlegające umorzeniu, to mogłoby istnieć zadłużenie z tytułu składek bieżących, o którym ubezpieczony nie wiedział, gdyż taka informacja nie została zawarta w decyzji warunkowej. Jednocześnie brak udzielenia ubezpieczonemu rzetelnej, a zarazem wyczerpującej informacji o wszystkich należnościach niepodlegających umorzeniu, mogłoby skutkować nieuregulowaniem całości zadłużenia w terminie wynikającym z art. 1 ust. 11 ustawy z dnia 9 listopada 2012r.

W konsekwencji Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 18 lutego 2020r., nr: (...) -622/WU, w ten sposób, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do określenia w punkcie II decyzji kwot należności niepodlegających umorzeniu, których spłata jest warunkiem umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji.

Jeśli chodzi natomiast o sygnalizowaną przez ubezpieczonego w odwołaniu okoliczność różnic w kwotach składek podlegających umorzeniu, jakie zostały wskazane w zaskarżonej decyzji oraz w uchylonej przez Sąd Apelacyjny w Warszawie decyzji z dnia 8 lutego 2016r., to trzeba podkreślić, że organ rentowy wyjaśnił z czego ona wynika. Odwołujący – po zapoznaniu się z tą argumentacją, zamieszczoną w odpowiedzi na odwołanie – nie kwestionował tej różnicy i okoliczności, z których ona wynika, a poza tym nie formułował żądania zmiany decyzji w tym zakresie. Sąd przyjął więc, że wyjaśnienia Zakładu w tej części zaaprobował, zresztą w ocenie Sądu nie budzą one wątpliwości. Jedynie w piśmie złożonym w dniu 18 lutego 2021r. M. K. (1) sygnalizował, że działanie ZUS i niepowiadomienie go o takim działaniu spowodowało po jego stronie brak wniosku o przeliczenie emerytury, co z kolei spowodowało uszczerbek w jego mieniu (k. 51 a.s.). Odnosząc się do tego wskazać wyraźnie należy, że Sąd rozpoznaje odwołanie tylko w granicach tego, co jest przedmiotem rozstrzygnięcia w zaskarżonej decyzji. Ta decyzja dotyczy określenia warunków umorzenia składek na ubezpieczenia, nie zaś kwestii przeliczenia świadczeń M. K. (1). Sąd zatem tą kwestią nie zajmował się w toczącym się postępowaniu, rozstrzygając tylko w zakresie tego, o czym mowa w decyzji z dnia 18 lutego 2020r. Decyzja ta w zakresie, jaki oznaczył odwołujący i wnioskował o zmianę, jest wadliwa z przyczyn, które zostały wskazane i dlatego podlegała zmianie.